

Semesterbeskrivelse
2. semester
Sociologiuddannelsen
Forår 2013

Indholdsfortegnelse

Semesterbeskrivelse	4
Eksamener	5
Praktiske informationer om semesteret	6
Introduktion til semesteret	6
Koordinatorer af semesteret	6
Sekretariat	6
Karrieredag på Sociologi	6
Gruppetdannelsesproces	8
Projektseminarer	9
Valg af emne og problemstilling for projektarbejdet	10
Formelle krav til projektrapporten	11
Modul 1: Sociologisk grundkursus	13
Del 1: Hovedtemaer (5 ECTS)	15
Del 2: Klassikere (5 ECTS)	16
Modul 2: Sociologisk metode og videnskabsteori	20
Øvelser	28
Teoriøvelser	28
Metodeøvelsesseminarer	28

Semesterbeskrivelse

Målet med 2. semester på sociologiuddannelsen er at give en grundlæggende indføring i og oversigt over sociologiens teoretiske ophav hos klassikerne samt i fagets grundtemaer. Derudover er målet at give en indføring i og oversigt over fagets videnskabsteoretiske og metodologiske grundlag samt væsentligste metoder og deres anvendelse, med henblik på at opnå følgende kompetencer:

- Overordnet indsigt i fagets hovedtraditioner og klassiske repræsentanter samt i de mest centrale teorier og grundtemaer.
- Indsigt i forskelle og ligheder mellem diverse hovedtraditioner, forfattere og teoretiske begreber.
- Overordnet indsigt i fagets videnskabsteoretiske og metodologiske grundlag samt i konkrete metoder, deres anvendelse og begrænsninger.
- Indsigt i forskelle og ligheder mellem forskellige videnskabsteoretiske positioner og metodiske tilgange.
- Evne til at reflektere videnskabsteoretisk over teori- og metodevalg.
- Evne til at analysere en aktuell sociologisk problemstilling eller tematik ved hjælp af en eller flere af sociologiens teoretiske grundpositioner og dertil hørende begrebsapparat samt relevante metodiske tilgange i et klart og korrekt fagligt sprog.

2. semester består af følgende elementer (der beskrives nærmere i de følgende afsnit):

(a) Sociologisk grundkursus, 10 ECTS

Formålet er at introducere til sociologiens vigtigste klassikere samt at opbygge en forståelse for sociologiens vigtigste temaer. Kursets forelæsninger bygger på et pensum af sekundærlitteratur og oversigtsværker samt uddrag af originaltekster.

(b) Sociologisk metode og videnskabsteori, 10 ECTS

Formålet er at give en indføring i de videnskabsteoretiske problemstillinger, der er relevante for samfundsvidenskabelige studier samt at understøtte det problemorienterede projektarbejde med særlig henblik på basale færdigheder i at anvende kvalitative og kvantitative metoder, herunder at kunne fortolke og anvende allerede eksisterende data. Der lægges vægt på at præsentere metoder og analysetilgange, der kan anvendes i projektarbejdet på 2. semester. Kursets forelæsninger bygger på et pensum af metodiske og videnskabsteoretiske oversigtsværker.

(c) Projektarbejde i grundlæggende sociologi 10 ECTS

I forlængelse af det sociologiske grundkursus samt kurset i videnskabsteori og metode udarbejdes en projektrapport, der skal relatere sig til et eller flere af de hovedtemaer, der er blevet gennemgået i Sociologisk grundkursus. Projektrapporten skal dokumentere kendskab til og anvendelse af grundlæggende sociologisk teori, metode og videnskabsteori samt demonstrere samspil mellem teori og empiri. Projektet udarbejdes individuelt eller i grupper.

Eksamener

”Sociologisk grundkursus” (a) evalueres efter kursusafslutningen ved en individuel, skriftlig 24-timers prøve med intern censur, der bedømmes efter 7-trins karakterskalaen. Eksamensopgave udleveres torsdag d. 7. marts kl. 10.00 og afleveres fredag d. 8. marts kl. 10.00. Eksamensopgaven besvares med udgangspunkt i en stillet opgave. Opgaven besvares på baggrund af kursets pensum.

Besvarelsen må maksimalt have et omfang af 2000 ord inklusiv noter og litteraturhenvisninger. Omfanget angives på opgavens forside. På forsiden angives også studienummer. Obligatorisk forside, der skal benyttes ved aflevering, downloades via Moodle. Opgaven afleveres i 3 trykte eksemplarer til Lotte Roed Spangenberg. Opgaven kan ikke afleveres elektronisk.

”Sociologisk metode og videnskabsteori” (b) samt ”Projektarbejdet” (c) evalueres ved en mundtlig prøve ved semesterafslutning. Prøven er en gruppeeksamen og tager udgangspunkt i projektrapporten og en mundtlig fremlæggelse efterfulgt af fælles diskussion med inddragelse af pensum. Prøven bedømmes individuelt efter 7-trins karakterskalaen med ekstern censur. Nærmere retningslinjer for projektrapporten i afsnit 5 neden for.

Information om faglige krav til den teoretiske eksamensopgave vil følge på Moodle. Der vil blive afholdt spørgetime før teorieksamen d. 5. marts kl. 14.30-16.15 i Aud. T.

Praktiske informationer om semesteret

Introduktion til semesteret

Afholdes d. 1. februar kl. 14.30–16.15 i Auditorium T.

Programmet omfatter udover en introduktion til 2. semester en velkomst til sociologistudiet og studievejlederen på sociologi. Arrangementet efterfølges af en social aktivitet 'ude i byen' v/ tutorene.

Koordinatorer af semesteret

Lene Tølbøll Blenstrup, lenetb@socsci.aau.dk

Lotte Bloksgaard, bloksgaard@cgs.aau.dk

Sekretariat

Lotte Roed Spangenberg, spangenberg@dps.aau.dk, Strandvejen 19, Plan 4, kontor E416. Tlf: 99 40 96 26

Karrieredag på Sociologi

Fredag d. 1. marts 2013 (hele dagen) afholdes der Karrieredag på Sociologi (Kroghstrædecampus)

Arrangementet afholdes i samarbejde med SoFiA, Studievejlederen og Sociologiuddannelsen.
Nærmere information kommer senere på Moodle.

Gruppedannelsesproces

Selve projektgruppe-dannelsen forløber hen over to dage i uge 6 efter følgende plan:

- Gruppedannelsesprocessen varer fra onsdag d. 6. februar til torsdag d. 7. februar.
- Opstart onsdag d. 6. februar kl. 12-16 på Studenterhuset.
- Gruppeprocessen fortsætter torsdag d. 7. februar fra kl. 10.30 i seminarrum 305 og grupperum.
- Afslutning torsdag d. 7. februar kl. 15.00-16.00 i seminarrum 305.

Gruppeseddel afleveres til sekretær Lotte Roed Spangenberg senest torsdag d. 7. februar kl. 16.00. Lotte RS har blanketter til den endelige gruppeseddel.

En gruppe kan lukke sig og trække sig ud, når der er seks medlemmer. Dette angives på projektgruppesedlen.

Grupper og emner kan fra tirsdag morgen følges på vægge og opslagstavler ved Lottes kontor, hvor gruppesedlerne ophænges med emne, navne på gruppemedlemmer og kontaktperson m. telefonnummer.

Ved introduktionen den 1. februar vil der blive givet nærmere oplysninger om forløbet, ligesom der vil være mulighed for at få svar på de spørgsmål, der måtte være.

Vejledere på semestret er: Lotte Bloksgaard, Preben Horsholt, Louise Møller Pedersen, Anette Quinto Romani, Henrik Skov, Tilde Bertelsen, Mathias Herup Nielsen, Kaveh Shamshiri, Jeppe Fuglsang, Juliane Jespersen.

Vejledere bliver, i det omfang det er muligt, tildelt, så vejlederens faglige interesser og gruppens emnefelt matcher hinanden. Vejledningen kan finde sted i klynger, dvs. flere grupper får vejledning på samme tid men kan også gives gruppevis. Det er vejlederen, som afgør hvilken vejledning, der i de givne faser i projektarbejdet, er mest hensigtsmæssig. Yderligere retningslinjer for samarbejde mellem studerende og vejleder kan ses i Studiehåndbog for Sociologiuddannelsen, der findes på uddannelsens hjemmeside:

http://sociologi.samf.aau.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/Projektarbejde/Retningslinjer_forsamarb_mellem_studerende_og_vejleder.pdf

Projektseminarer

Til støtte for projektarbejdet afholdes to seminarer.

Seminar nr. 1:

Gruppen skal fremlægge, dokumentere og argumentere for sin problemformulering. Overvejelser om videnskabsteoretisk tilgang, relevante teorier og begreber samt relevante metoder og empiri præsenteres og diskuteres også. Hver projektgruppe skal desuden opponere på en anden projektgruppes arbejde. Seminaret organiseres så vidt muligt i klyngen og har deltagelse af vejleder samt en opponertvejleder. Seminaret afholdes i uge 13.

Seminar nr. 2:

Statusseminar, der afholdes i uge 18. Hver projektgruppe skal her fremlægge status for projektarbejdet samt opponere på en anden projektgruppes arbejde. Statusseminaret organiseres ligeledes så vidt muligt i klyngen og har deltagelse af vejleder samt en opponertvejleder.

Nærmere besked om organisering, indhold og krav til disse seminarer meddeles via Moodle, når tiden nærmer sig.

Valg af emne og problemstilling for projektarbejdet

Rammen for udarbejdelsen af projektet er – som en konsekvens af 2. semesters bredt anlagte tema: "Indføring i sociologien" – relativt åben. Projektarbejdet skal således ifølge studieordningen belyse et emne og en problemstilling inden for "Grundlæggende sociologi". Dette skal forstås sådan, at projektarbejdet skal tage udgangspunkt i et eller flere af sociologiens hovedtemaer og kunne relateres til en eller flere af sociologiens grundlæggende teoriretninger. Kompetencemålene for projektarbejdet er beskrevet således i studieordningen: "De(n) studerende skal igennem projektarbejde kunne dokumentere kendskab til væsentlige teoridannelser inden for det pågældende område og demonstrere evne til at anvende empirisk materiale og bearbejde data, evt. i lyset af udvalgte teorier. Projektet kan udarbejdes individuelt eller i grupper."

Igennem projektarbejdet skal I altså demonstrere Jeres evne til at belyse og analysere en aktuell sociologisk problemstilling ved hjælp af sociologiske teorier og begreber, som I bliver præsenteret for i Modul 1: "Sociologisk grundkursus" (se nærmere beskrivelse neden for i afsnit 6). De emner, der tages op i kurset er blandt andet socialisering, afvigelse, social kontrol, samfundets institutioner, magt, klasser, social differentiering, roller, kultur og subkultur.

Projektet skal desuden tage udgangspunkt i og anvende indsigter fra Modul 2: "Sociologisk metode og videnskabsteori" (se nærmere beskrivelse i afsnit 7 neden for). Dette gælder især projektets design og metode samt indhentning, bearbejdning og fortolkning af primære eller sekundære kvalitative og/eller kvantitative data.

For at give input til emnevalg for projektarbejdet udarbejdes der i samarbejde med vejlederne på 2. semester et idékatalog med mulige emner og problemstillinger. Denne lægges på hjemmesiden inden gruppedannelsen. Idékataloget er kun en appetitvækker, og man behøver ikke at vælge sit emne inden for listen.

Formelle krav til projektrapporten

Hovedkravet til projektrapporten er, at der er en klar og velargumenteret sammenhæng (en rød tråd) mellem problemstilling/problemformulering, teorier/forklaringer, empiriske undersøgelser og konklusion. Projektrapporten skal formidles i et klart og korrekt sprog, der samtidig overholder videnskabelige konventioner med hensyn til dokumentation i tekst, litteraturliste samt noteapparat.

Projektrapporten bør i hovedtræk indeholde følgende elementer (rækkefølgen er ikke bindende):

1) En problemstilling, det vil sige:

- En redegørelse for det valgte emne
- En præsentation af hvad der tidligere er skrevet om emnet, og hvordan det er belyst ud fra sociologisk og anden relevant litteratur
- En begrundelse for og afgrænsning af projektets hovedspørgsmål – herunder en argumentation for de valg og fravalg, der er truffet
- En præcisering af projektets centrale teoretiske tilgange og begreber samt en diskussion af hvordan disse forholder sig til fremherskende teorier og forklaringer på området

2) Problemstillingen skal munde ud i en præcis problemformulering, det vil sige en kort og klar formulering af det spørgsmål, som projektet søger svar på. I forbindelse med problemformuleringen bør projektet indeholde:

- En diskussion af problemformuleringens sociologiske relevans. Hvorfor er den sociologisk interessant, hvem er den relevant for, og hvad er projektets særlige bidrag til belysning af emnet?
- Dokumentation for de empiriske forhold og påstande, som projektet tager udgangspunkt i.

3) Projektet skal indeholde en operationalisering af problemformuleringen. Det vil sige en redegørelse for, hvordan analysen af problemformuleringen gribes an, og hvad der er argumenterne for denne fremgangsmåde. Denne diskussion skal omfatte følgende metodiske og videnskabsteoretiske overvejelser:

- Argumentation for valg af undersøgelsesmetode og projektdesign, det vil sige en redegørelse for den metodiske opbygning af projektet.

- Et afsnit på 3 - 5 sider, hvor der redegøres for de videnskabsteoretiske overvejelser bag valg af metode og projektdesign.
- Argumentation for valg og fravalg af empiri og type af empiri (primær/sekundær, kvantitativ/kvalitativ). Såfremt der gennemføres en selvstændig empirisk dataindsamling, skal der argumenteres særskilt for relevansen heraf.

4) I forbindelse med analysen skal der lægges særlig vægt på en fyldestgørende præsentation og dokumentation af projektarbejdets resultater. Hvis det er relevant, kan data præsenteres i tabeller og diagrammer. Analysen bør desuden indeholde en teoretisk diskussion, der fortolker og vurderer projektarbejdet i lyset af den udvalgte sociologiske litteratur.

5) Projektet bør også indeholde en kritisk vurdering af styrker og svagheder ved det anvendte datamateriale og kilder i forhold til at belyse problemstillingen.

6) En konklusion, der samler op på de væsentligste resultater, og eventuelt en perspektivering.

7) I studieordningen står anført, at projektarbejdet skal bidrage til, at den studerende kan "redegøre for og reflektere over erfaringer med organiseringen af projektarbejdet og egen læring og læreprocesser i relation hertil". For at leve op til disse krav bør rapporten også indeholde et kort afsnit om:

- Måden gruppen har arbejdet på (stikord: kommunikation, organisation, samarbejde med vejleder, informationssøgning, samarbejdsaftaler, roller, læringsstile eller andet, I vurderer, har haft væsentlig betydning for projektarbejdet).
- Overvejelser over fordele og ulemper ved denne måde at arbejde på.
- Refleksioner over alternative måder, som projektarbejde i fremtiden vil kunne organiseres på - altså et fremadrettet perspektiv, der tager afsæt i overvejelser vedrørende fordele og ulemper ved det aktuelle projektarbejdes organisering.

Projektrapporten skal have en klar struktur og være formuleret i et sagligt og præcist sprog. Formelle krav til dokumentation (kildeangivelse, litteraturliste) og præsentation (citater, tabeller og figurer) skal være opfyldt. Referencer og litteraturliste følger retningslinjerne fra tidsskriftet Dansk Sociologi – se hertil:

<http://www.danksociologi.dk/default.asp?hovedmenu=2&undermenu=10>

Rapporten må højst fylde 80 normalsider á 2400 tegn. Sidetallet er inkl. litteraturliste, eventuelle bilag, procesdel, osv. Projektet for individuelle studerende må max. fylde 30 sider inkl. litteraturliste, eventuelle bilag m.m.

Modul 1: Sociologisk grundkursus

Formålet er at introducere til sociologiens vigtigste klassikere samt at opbygge en forståelse for sociologiens vigtigste temaer. Kursets forelæsninger bygger på et pensum af sekundærlitteratur og oversigtsværker samt uddrag af originaltekster. De(n) studerende forventes således at kunne redegøre for den klassiske sociologiske teorier og de dertil hørende kernebegreber. De(n) studerende skal kunne demonstrere en grundlæggende indsigt i klassisk sociologisk teori samt i centrale sociologiske tematikker og de dertil hørende relevante teoridannelser og begrebsdannelser.

Det er målet, at de(n) studerende efter afsluttet kursus kan:

- Beskrive og fremstille kernebegreber og forståelser fra den klassiske sociologiske teori.
- Relatere og sammenligne forskellige klassiske sociologiske traditioner og teorier og de dertil hørende begreber med hinanden.
- Beskrive og fremstille sociologiens kernebegreber og centrale tematikker.
- Relatere sociologiens kernebegreber og tematikker til hovedtraditioner og centrale teorier.
- Redegøre for forskelle og ligheder mellem sociologiens kernebegreber samt styrker og svagheder ved disse.
- Analysere en aktuel sociologisk problemstilling eller tematik ved hjælp af en eller flere af sociologiens teoretiske grundpositioner og dertil hørende begrebsapparat

Grundbøger

Ritzer, George (2008): *Sociological Theory*. New York: McGraw-Hill International Edition.

McIntyre, Lisa J. (2007): *The Practical Skeptic – Core Concepts in Sociology*. McGraw Hill.

Andersen, Heine (red.)(2011): *Sociologi – en grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels Forlag

Weber, Max (2005): *Den protestantiske etik og kapitalismens ånd*. København: Nansensgade Antikvariat

Durkheim, Emile (2008): *Selvmodet*. Gyldendal Norsk Forlag AS

Pensumlitteratur, der ikke indgår i en af grundbøgerne, trykkes i et kompendium, der kan købes i Centerboghandlen. Disse er markeret med **KP** i kursusplanen nedenfor.

Sted og tid for forelæsningerne angives i semesterplanen, som I finder på Moodle. Hold jer opdateret løbende, da der kan ske ændringer i planen.

Gennemgående undervisere på kurset er:

Lars Skov Henriksen, Sune Qvotrup Jensen, Anja Jørgensen, Trond Beldo Klausen, Palle Rasmussen, Antje Gimmler, Morten Kyed.

Del 1: Hovedtemaer (5 ECTS)

1. Introduktion til sociologien som videnskab – ophav, hovedpersoner mv.

v/Lars Skov Henriksen

Litteratur

- McIntyre, Lisa J. (2007): The Practical Skeptic – Core Concepts in Sociology: Introduktion samt kapitlerne 1, 2 og 3
- Andersen, Heine (red.)(2011): Sociologi – en grundbog til et fag: Kapitel 1
- Ritzer: Kap. 1 (s. 1-11)

2. Sociale strukturer på mikroniveau – grupper, interaktion, roller

v/Anja Jørgensen

Litteratur

- McIntyre, Lisa J. (2007): The Practical Skeptic – Core Concepts In Sociology: Kapitel 8
- Andersen, Heine (red.)(2011): Sociologi – en grundbog til et fag: Kapitel 3

3. Kultur og subkultur

v/Sune Qvotrup Jensen

Litteratur

- McIntyre, Lisa J. (2007): The Practical Skeptic – Core Concepts In Sociology: Kapitel 7
- Andersen, Heine (red.)(2011): Sociologi – en grundbog til et fag: Kapitel 14

4. Sociale strukturer på makroniveau – sociale systemer og institutioner

v/Lars Skov Henriksen

Litteratur

- McIntyre, Lisa J. (2007): The Practical Skeptic – Core Concepts In Sociology: Kapitel 9
- Andersen, Heine (red.)(2011): Sociologi – en grundbog til et fag: Kapitel 2

5. Socialisering

v/Anja Jørgensen

Litteratur

- McIntyre, Lisa J. (2007): The Practical Skeptic – Core Concepts In Sociology: Kapitel 10
- Andersen, Heine (red.)(2011): Sociologi – en grundbog til et fag: Kapitel 9

Supplerende litteratur:

- Mai Heide Ottesen m.fl.: Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2010. Socialforskningsinstituttet. Rapport 10:20. Kan downloades på:
<http://www.sfi.dk/Default.aspx?ID=4681&Action=1&NewsId=2698&PID=9267>

6. Social afvigelse og social kontrol

v/Sune Qvotrup Jensen

Litteratur

- McIntyre, Lisa J. (2007): The Practical Skeptic – Core Concepts In Sociology: Kapitel 11 + 14
- Andersen, Heine (red.)(2011): Sociologi – en grundbog til et fag: Kapitel 16

7. Social differentiering, ulighed og klasse

v/Trond Beldo Klausen

Litteratur

- McIntyre, Lisa J. (2007): The Practical Skeptic – Core Concepts In Sociology: Kapitel 12 + 13
- Andersen, Heine (red.)(2011): Sociologi – en grundbog til et fag: Kapitel 5

8. Social forandring + opsamling og overgang til del 2

v/Lars Skov Henriksen

Litteratur

- Andersen, Heine (red.)(2011): Sociologi – en grundbog til et fag: Kapitel 19

Del 2: Klassikere (5 ECTS)

9. Karl Marx - personen og grundperspektivet

v/ Palle Rasmussen

Litteratur

- George Ritzer: Sociological Theory (7. udgave 2008), s 43-56 (afsnittene "introduction", "the dialectic", "human nature" og "alienation")
- Per Månson: "Karl Marx", i Andersen & Kaspersen (red). Klassisk og moderne samfundsteori. Hans Reitzel, (4. udgave 2007), s.29-46. **KP**
- Karl Marx: "Tesar om Feuerbach". **KP**
- Karl Marx: "Til Kritikken af den politiske økonomi. Forord". **KP**

10. Karl Marx - studier og analyser

v/ Palle Rasmussen

Litteratur

- George Ritzer: Sociological Theory (7. udgave 2008), s 56-73 (afsnittene "the structures of capitalist society", "materialist conception of history" og "criticisms")
- Palle Rasmussen: Kapitalismens modsætninger. Marx's bidrag til sociologien", i Michel Hviid Jacobsen m.fl. (red.) (2001), Tradition og fornyelse, s 27-43. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. **KP**
- Karl Marx: "De fremtidige resultater af det britiske herredømme i Indien". **KP**
- Friederich Engels: "Social Classes – Necessary and Superfluous". **KP**

11. Max Weber - Personen, historisk kontekstualisering og grundperspektivet

v/ Antje Gimmler

Litteratur

- Hvad er sociologi og hvad er social handlen? Max Weber, Grundbegreber "§ 1 Begrebet sociologi og begrebet 'mening' i forbindelsen med social handlen", s. 192-197 og s. 207-214 i: Weber, Udvalgte Tekster, Bind 2, Hans Reitzels Forlag: København 2003. **KP**
- Ritzer: Kap. 4 (s. 112-157).

Supplerende litteratur:

- Månsson, Per: Max Weber. I Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen (red.): Klassisk og moderne samfundsteori. Hans Reitzels Forlag. 2007. s. 90-111 **KP**

12. Max Weber - Konkrete eksempler på studier og analyser

v/ Antje Gimmler

Litteratur

- Kapitalismens ånd og det religiøse grundlag, s. 25-29, s. 37-47, s. 61-82 og s. 119-122
i: Weber, Den protestantiske etik og kapitalismens ånd, København 1995.

13. Émile Durkheim - Personen, historisk kontekstualisering og grundperspektivet

v/ Morten Kyed

Litteratur

- Durkheim: Den Sociologiske Metodes Regler (2000): Forord til anden udgave (s.30-44); kapitel 1 (s.47-57), og kapitel 5 (s.121- 128). **KP**
- Durkheim: Om den sociale arbejdsdeling (2000): Forord til første udgave (s.61-66); Indledning (s.67-73); Konklusion (s.349-360); Forord til anden udgave (s.35-60). **KP**
- Ritzer: Kap. 3 (s. 74-111)

Supplerende litteratur

- Guneriussen, Willy: Emile Durkheim. I Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen (red.): Klassisk og moderne samfundsteori. Hans Reitzels Forlag. 2007. s. 71-89. **KP**

14. Émile Durkheim - Konkrete eksempler på studier og analyser

v/ Morten Kyed

Litteratur

- Durkheim: Selvmordet (2008): Innledning (s. 21-31); kap. 2 (s. 41-58); kap. 3 (s. 87-93); og kap. 5 (s.115-129)

15. Georg Simmel - Personen, historisk kontekstualisering og grundperspektivet

v/ Anja Jørgensen

Litteratur

- Ritzer: Kap. 1 (s. 31-32), og Kap. 5 (s. 158-188)
- Simmel: "Sociologiens problem" i Hvordan er samfundet muligt? (s. 19-48). **KP**

Supplerende litteratur

- Larsen, Chr. Stenbak: Georg Simmel. I Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen (red.): Klassisk og moderne samfundsteori. Hans Reitzels Forlag. 2007. s. 112-120. **KP**

16. Georg Simmel - Konkrete eksempler på studier og analyser

v/ Anja Jørgensen

Litteratur

- Simmel: "Storbyerne og det åndelige liv" i Hvordan er samfundet muligt? (s. 190-207).

KP

- Simmel: "Ekskurs om den fremmede" i Hvordan er samfundet muligt? (s. 95-101). **KP**

Modul 2: Sociologisk metode og videnskabsteori

Formålet med Modul 2 er, at de(n) studerende tilegner sig et grundlæggende overblik over og indsigt i sociologiske metoder (såvel kvalitative som kvantitative) og deres videnskabsteoretiske grundlag samt de dertil hørende grundbegreber og grundpositioner.

De(n) studerende forventes efter kurset således at kunne:

- Beskrive forskellige typer af designs og metoder og overordnet skitsere sammenhængen mellem problemstilling, teori, design, metode og analyse.
- Redegøre for muligheder og begrænsninger ved de forskellige typer af designs og metoder i relation til en given problemstillings karakter, herunder forskelle på kvantitative og kvalitative forskningsstrategier og deres respektive styrker og svagheder.
- Vurdere kvaliteten og troværdigheden af andres undersøgelser og på baggrund af eget valg og brug af metode anvende viden om metodernes styrke og svagheder i kildekritisk øjemed.
- Anvende de konkrete metoder i praksis, og ikke mindst kunne argumentere for metodevalg og metodeanvendelse i et klart og korrekt fagligt sprog.

Modul 2 består af ét sammenhængende forløb i metode og videnskabsteori. Som det fremgår af planen neden for er kurset inddelt i en række grundelementer, som er: 1) videnskabsteori, 2) design, 3) kvantitativ metode og 4) kvalitativ metode.

Grundbøger:

Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006): *Viden, videnskab og virkelighed*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Bryman, Alan (2012): *Social Research Methods*. Fourth Edition. Oxford University Press.

Knudsen, Lisbeth B. (2012). *Introduktion til demografisk metode*. Syddansk Universitetsforlags Metodeserie for Social- og Sundhedsvidenskaberne. Bind 1. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Pensumlitteratur, der ikke indgår i en af grundbøgerne, trykkes i et kompendium, der kan købes i Centerboghandlen. Disse er markeret med **KP** i kursusplanen nedenfor.

Sted og tid for forelæsningerne angives i semesterplanen, der findes på Moodle. Hold jer opdateret løbende, da der kan ske ændringer i planen.

Gennemgående undervisere på kurset er:

Anja Jørgensen, Lisbeth B. Knudsen, Lotte Bloksgaard, Lene Tølbøll Blenstrup, Ole Riis

Opbygningen af kurset 'Metode og videnskabsteori' kan illustreres således:

Videnskabsteori & forskningsdesign

1. Videnskabsteori 1
2. Videnskabsteori 2
3. Videnskabsteori 3
4. Forskningsdesign 1
5. Forskningsdesign 2
6. Videnskabsteori 4

Kvantitativ metode

7. Kvantitativ metode 1
8. Kvantitativ metode 2
12. Kvantitativ metode 3
13. Kvantitativ metode 4
14. Kvantitativ metode 5

Metodeøvelsesseminar

16. Kvantitativ metode 6

Kvalitativ metode

9. Kvalitativ metode 1
10. Kvalitativ metode 2
11. Kvalitativ metode 3
15. Kvalitativ metode 4

Metodeøvelsesseminar

17. Kvalitative og kvalitative metoder i kombination

Forelæsning 1: Videnskabsteori 1: Produktion af viden, erkendelse og sandhed (ontologi og epistemologi)

v/Ole Riis

Forelæsningen vil fokusere på, hvordan samfundsvidenskaberne forstår produktion af viden, erkendelse og sandhed, herunder begreberne ontologi og epistemologi. Samtidigt vil forelæsningen se på udvalgte metoder, som samfundsvidenskaberne benytter sig af for at producere viden.

Litteratur

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006): Viden, videnskab og virkelighed, pp. 43-93. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Forelæsning 2: Videnskabsteori 2: Samfundsvidenskabernes særegne status

v/Ole Riis

Forelæsningen vil fokusere på, hvad det er, der særligt kendetegner samfundsvidenskabernes måde at forstå viden, virkelighed og videnskab på. Samtidig vil forelæsningen se på de forskellige erkendelsesinteresser, der kendetegner moderne samfundsvidenskabelig forskning, ligesom forholdet til naturvidenskabelig vidensforståelser vil blive berørt.

Litteratur

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006): Viden, videnskab og virkelighed, pp. 119-164. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Forelæsning 3: Videnskabsteori 3: Videnskabsteoretiske grundpositioner og forklaringstyper.

v/Ole Riis

Forelæsningen vil fokusere på de videnskabsteoretiske grundpositioner og forklaringstyper, som samfundsvidenskaberne er præget af. Der vil i forelæsningen blive lagt vægt på at forklare og adskille positionerne fra hinanden, ligesom de forskellige forklaringstypers forskelligheder forklares.

Litteratur

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006): Viden, videnskab og virkelighed, pp. 95-131. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Forelæsning 4: Forskningsdesign 1: Hvad er et forskningsdesign?

v/Ole Riis

Forskningsdesignet er det skel som et forskningsprojekt bygges op om, og i denne forelæsning vil opmærksomheden være rettet mod at vise, hvad et forskningsdesign er, og hvad det bruges til i forskningen, såvel som i projektarbejdet.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp 18-42
- Hellevik, Ottar (2009): Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap. 7. udgave, 4. oplag. Universitetsforlaget, pp 87-112. **KP**

Forelæsning 5: Forskningsdesign 2: Typer af forskningsdesign

v/Ole Riis

Denne forelæsning vil præsentere de mest almindelige og anvendte typer af forskningsdesign: Det eksperimentelle design, tværsnitsdesignet, det longitudinale design, casedesignet og det komparative design. Disse design typer vil blive eksemplificeret og sat i forhold til anvendelse i projektarbejdet.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp 44-78

Forelæsning 6: Videnskabsteori 4: Videnskabsteori og projektdesign.

v/Ole Riis

Forelæsningen vil fokusere på, hvorfor videnskabsteori bør blive en integreret del af projektarbejdet. Samtidigt vil forelæsningen komme med eksempler på, hvordan videnskabsteori kan inddrages i projektrapporten, og hvordan et sådant design kan se ud.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp 79-94
- Bitsch Olsen, Poul & Pedersen, Kaare (2009): Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog, pp. 135-167. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag. **KP**

Forelæsning 7: Kvantitativ metode 1: Introduktion til databaser

v/ Lisbeth B. Knudsen

Det er væsentligt at kunne orientere sig i eksisterende undersøgelser og empiri om en problemstilling, før man begynder et større projekt, både for at vurdere om der er et problem og hvor omfattende "problemet" er og hvad man ved i forvejen. I denne forelæsning præsenteres muligheder for selv at få adgang til og downloade tal fra forskellige databaser, der er tilgængelige over nettet. Det gælder bl.a. tal fra Danmarks Statistik, Aalborg kommune, og forskellige spørgeskemaundersøgelser, bl.a. fra Dansk Dataarkiv, og der gives eksempler på anvendelsen i Excel.

NB – *I skal sørge for, at der er Excel regneark på Jeres bærbare, da der laves nogle online øvelser i auditoriet. Vi ser sammen på nogle eksempler om udviklingen i familiemønstre og dødeligheden. Derudover er det en god ide, hvis I på forhånd har tænkt over problemstillinger, I gerne vil prøve at få belyst.*

Forelæsning 8: Kvantitativ metode 2: Den kvantitative metode + udtræk af stikprøve

v/Lene Tølbøll Blenstrup

Denne forelæsning har to centrale omdrejningspunkter. Det første er hvad karakteriseres kvantitative metoder og hvordan bedrives god forskning med kvantitative metoder, m.a.o. skal vi se på validitet (gyldighed) og reliabilitet (pålidelighed) i forhold til kvantitative metoder. Det andet omdrejningspunkt er sampling af stikprøver, dvs. hvordan udvælges de respondenter der skal indgå i en undersøgelse for at sikre at pålideligheden og gyldigheden er god.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp. 159-207.

Forelæsning 9: Kvalitativ metode 1: Hvad er kvalitativ metode?

v/Lotte Bloksgaard

Forelæsningen giver en generel introduktion til, hvad kvalitativ metode som redskab til at gennemføre videnskabelige analyser er for en størrelse. Det særegne ved kvalitativ metode indkredses og modstilles kvantitativ metode, og begreber såsom gyldighed og pålidelighed samt muligheden for at generalisere ud fra kvalitative analyser præsenteres og diskuteres. I forelæsningen diskuteres også, hvordan analyse af kvalitative data gribes an.

Litteratur

- Bryman, Alan (2008). Social research methods. Fourth Edition. Oxford University Press, s.379-414

Forelæsning 10: Kvalitativ metode 2: Tre former for kvalitative metoder

v/Anja Jørgensen

På denne forelæsning præsenteres tre former for kvalitative metoder nemlig interview, observation og dokumentarmetode. Indenfor hver af disse kvalitative metoder gennemgås forskellige varianter ligesom det illustreres hvordan valget af disse metoder er knyttet til specifikke formål og erkendelsesinteresser.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp. 468-499

Forelæsning 11: Kvalitativ metode 3: Uddybende om brug og anvendelse af interview

v/Anja Jørgensen

Sigtet med forelæsningen er at præsentere og diskutere et konkret kvalitativt forskningsprojekt, hvor brugen af interview står centralt, fra idé over operationalisering til udformning af interviewguide og endelige analyser og resultater.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp. 564-589.

Forelæsning 12: Kvantitativ metode 3: Spørgeskemaet som metode

v/ Lene Tølbøll Blenstrup

Hvordan konstrueres et spørgeskema (survey) mest hensigtsmæssigt i forhold til at besvare undersøgelsesspørgsmålet set i lyset af de rammer der er for undersøgelsen? Vi kommer til at se nærmere på typer af surveys: Post-omdelt, telefon interview, webbaseret mv.. Derudover skal vi se på hvordan man kommer fra teoretisk begreb til spørgsmål i surveyen, dvs. operationalisering, herunder ser vi også på spørgsmålsformuleringer og typer af spørgsmål. Der fokuseres i forelæsningen både på at gøre den studerende i stand til selv at kunne designe surveys, men også på at gøre den studerende i stand til at forholde sig kritisk til surveys udført af andre.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp. 208-268.

Forelæsning 13: Kvantitativ metode 4: Analyse af kvantitative data I

v/Lene Tølbøll Blenstrup

Vi skal i denne og den næste forelæsning se på hvordan man kan analysere på kvantitative data og på hvilke forudsætninger der er for at kunne udføre analyserne og ikke mindst hvordan man skal fortolke sine resultater. Derfor kommer vi til at se på måleniveauer, univariatanalyse (en

variabel), bivariatanalyse (to variable), multivariatanalyse (mere end to variable) og herunder typer af sammenhænge og korrelationskoefficienter. Principperne for tabelopstilling og for grafiske afbildninger vil også blive diskuteret.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp. 310-352
- Knudsen, Lisbeth B. (2012). Introduktion til demografisk metode. Odense: Syddansk Universitetsforlag. Kapitel 2, (men spring gerne Lexis' skema over)

Forelæsning 14: Kvantitativ metode 4: Analyse af kvantitative data II

v/Lene Tølbøll Blenstrup

Vi fortsætter temaet med analyse og fortolkning af kvantitative data, se ovenfor.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp. 310-352
- Knudsen, Lisbeth B. (2012). Introduktion til demografisk metode. Odense: Syddansk Universitetsforlag. Kapitel 2, (men spring gerne Lexis' skema over)

Forelæsning 15: Kvalitativ metode 4: Uddybende om brug og anvendelse af observation/feltarbejde

v/ Lotte Bloksgaard

Sigtet med forelæsningen er at introducere til deltagende observation som en sociologisk kvalitativ metode. Muligheder, styrker og svagheder ved observation og feltarbejde præsenteres og diskuteres. Der lægges særlig vægt på at inddrage konkrete eksempler på anvendelse af metoden i sociologiske og etnografiske analyser.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp. 430-467.

Forelæsning 16: Kvantitativ metode 6: Kvantitative metoder i anvendelse (demografiske eksempler)

v/ Lisbeth B. Knudsen

Hvordan skal vi behandle og præsentere de kvantitative data, vi indsamler i projekter? Og hvordan tolker vi forskellige relative tal i forhold til hinanden? I denne forelæsning gennemgås principper i nogle basale beregninger – rater, tværsnits- og kohortemål, belyst med eksempler fra

demografien. Vi ser bl.a. på, hvordan vi bedst kan besvare, om vi får færre og færre børn i Danmark, hvordan de forskellige mål skal tolkes, og hvordan vi kan finde ud af, om ægteskab bliver mere eller mindre populært i Danmark.

Litteratur

- Knudsen, Lisbeth B. (2012). Introduktion til demografisk metode. Syddansk Universitetsforlags Metodeserie for Social- og Sundhedsvidenskaberne. Bind 1. Odense: Syddansk Universitetsforlag. Kapitel 4 og 5.

Forelæsning 17: Afslutning: Kvalitative og kvantitative metoder i kombination

v/ Lene Tølbøll Blenstrup

Forelæsningen vil fokusere på hvordan kvantitative og kvalitative metoder kan kombineres og supplere hinanden. Der inddrages konkrete forskningsprojekter, hvor en flerhed af metoder er anvendt.

Litteratur

- Bryman, Alan (2012): Social Research Methods. Fourth Edition. Oxford University Press, pp. 627-652.
- Riis, Ole (2001): Metoder på tværs. Om forudsætningerne for sociologisk metodekombination. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, pp. 109-138 og 151-153. **KP**

Øvelser

Teoriøvelser

Efter forelæsningerne om hver af de fire klassikere Marx, Weber, Durkheim og Simmel vil der være teoriøvelser. I disse diskuteres ud fra en række øvelsesspørgsmål de fire teoretikere og deres kernebegreber i mindre grupper og bagefter er der fælles opsamling på øvelsen med tilknyttede øvelseslærere (sociologistuderende på de senere semestre). Det forventes, at man til øvelserne er velforberedt og medbringer de relevante pensumtekster.

I forbindelse med teoriøvelser er de studerende på forhånd fordelt i teoriøvelseshold. Disse hold kan ses på Moodle efter gruppedannelse. Information om lokaler finder I i semesterplanen.

Metodeøvelsesseminarer

Metodeøvelsesseminarerne er et frivilligt og ekstra tilbud til de studerende, som i deres projekter arbejder med eller som allerede på 2. semester er interesserede i et yderligere indblik i og kendskab til de 'metodeteknikker', som øvelsesseminarerne fokuserer på.

Sted og tid for øvelserne er angivet i semesterplanen. Tilmelding til metodeøvelsesseminarerne er nødvendig, og nærmere information følger på Moodle

Kvantitativt metodeøvelsesseminar v/Lene Tølbøll Blenstrup

Tilbuddet er særligt rettet mod de studerende, der arbejder med kvantitative data i deres projekter. Der vil på seminaret blive arbejdet videre med de kvantitative metoder, der allerede er blevet præsenteret på kurset. Seminaret er rettet mod praksis, og formålet er gennem en introduktion til SPSS - et statistikprogram - kombineret med øvelser, at de studerende får indsigt i, hvordan kvantitative metoder kan omsættes til projektarbejde. SPSS er et statistikprogram, der også anvendes på de øvrige semestre på sociologiuddannelsen. Der vil være mulighed for selv at medbringe kvantitative data, så deltagelsen i seminaret kan understøtte projektarbejdet.

Kvalitativt metodeøvelsesseminar v/Lotte Bloksgaard

Tilbuddet er særligt rettet mod de studerende, der arbejder med kvalitative data i deres projekter. Seminaret er rettet mod praksis og vil fokusere på brugen af kvalitative metoder med udgangspunkt i de konkrete problemstillinger, som de studerende arbejder med i deres projekter. På seminaret vil der være mulighed for at diskutere temaer og problematikker, som de studerende møder i projektarbejdet ifm. arbejdet med kvalitative data - eksempelvis hvordan man omsætter sin problemformulering til en interviewguide eller observationsguide, hvordan man udvikler og bruger forskellige typer af interviewspørgsmål, hvordan man bedst udvælger informanter til sin undersøgelse, hvordan man griber analysen af sine kvalitative data an, etc.

Øvelsesseminaret vil blive tilrettelagt med udgangspunkt i spørgsmål eller temaer, som de studerende sender til øvelsesseminarlæreren forud for seminaret.

Litteratursøgningsvejledning

Der udbydes vejledning i litteratursøgning. Aalborg Universitetsbibliotek (AUB) har mange, både elektroniske og andre, ressourcer, som er helt uundværlige i projektarbejdet og studiet i det hele taget. Vejledningen gives af AUBs medarbejdere og er målrettet projektgruppernes emner.

Vejledningen forventes afholdt i uge 11 eller 12. Nærmere information om indhold, tid, sted og tilmelding følger senere på Moodle.